

► TEMA

Revoltes contra la injustícia

El passat diumenge, 7 de febrer, a Palma i a la Part Forana va tenir lloc la lectura del Manifest de Germania 500 per tal de commemorar l'episodi històric en què el poble de Mallorca s'aixecà de bell nou contra els abusos que patia. Podeu trobar tota la informació dels actes i de l'efemèride al web germanies500.cat.

Fa 500 anys de les Germanies

♦ Rafel Puigserver Pou, *

Aquest mes de febrer, concretament el passat 7 de febrer es compliren 500 anys de les Germanies. Es tracta d'una revolta social que va enfrontar entre 1521 i 1523 a pagesos i menestrals, coneguts com a agermanats, que s'enfrontaren als nobles i la jerarquia eclesiàstica, coneguts com a mascarats. Aquest episodi no es pot desvincular dels

conflictes anteriors de la revolta de 1391 i la revolta forana de 1450.

Un dels motius de l'aixecament era acabar amb els deutes pendents de la Universitat i procedir a la liquidació dels censals, intentant el compliment de la sentència arbitral de 1512 per la qual es pretenia una distribució de les càrregues comunes de tota Mallorca. La revolta començà amb l'alçament de gran part dels menestrals de Ciutat i al cap de poc temps s'hi afegiren els sectors més humils de la Part Forana per on es va anar estenent, excepte

Alcúdia i el Castell de Santueri (Felanitx).

Les germanies tingueren una primera etapa moderada encapçalada per l'instador del bé Joan Crespi, en la qual s'intentà aconseguir reformes per la via pacífica i sense qüestionar la monarquia de Carles I. Però el setembre de 1521, els agermanats celebraren un consell general en el qual triomfaren els sectors més radicalitzats, encapçalats per Joanot Colom a Ciutat i Pau Cases-

noves a la Part Forana. Des de llavors, es jugaren les reformes al tot o res, ordenant l'aboliment d'una sèrie d'imposts directes que gravaven articles de consum o la redempció d'esclaus. Davant la manca de suport reial alguns dels agermanats canviaren de bàndol.

L'octubre del 1522, el virrei Gurrea, que s'havia refugiat a Eivissa, desembarcà amb les tropes reials a Alcúdia i inicià una cruel reducció de les viles de la part forana en diferents batalles. Posà un setge a la ciutat de Mallorca que es va acabar rendint el 7 de març del 1523. Acabada la revolta, es va dur a terme una cruenta repressió contra els agermanats, amb més de 200 execucions i nombroses confiscacions de béns.

* Doctor en Humanitats i Ciències Socials i Màster en Comunicació (UIB)

► TEMA

Hannah Arendt

Leonard Muntaner Editor ha presentat, sota el títol 'Participar del món. Escrits 1941-1945', el primer recull complet dels articles que la pensadora va redactar per a la revista 'Aufbau' des del 1941 fins al 1945. És la primera vegada que aquests escrits es tradueixen íntegrament a una altra llengua.

La darrera publicació sobre Arendt

♦ Marina Castillo Fuentesal *

Hannah Arendt, nascuda a Alemanya l'octubre de 1906, va estudiar filosofia i teologia i el 1929 publicà la seva tesi titulada El concepte de l'amor a Sant Agustí. El 1933 és inhabilitada per a donar classes a la universitat per esser jueva i, aquell mateix any, fugí a París. Treballà a la Lliga Internacional contra l'Antisemitisme i a

l'Agència Jueva de París. El 1940 fou deportada al camp de Gurs però aconseguí partir als Estats Units d'Amèrica, moment en què començà a col·laborar amb la revista Aufbau. El 1944 inicià les seves feines a la Comissió per a la Reconstrucció de la Cultura Jueva d'Europa i el 1960 rebé el premi Lessing per La condició humana. Morí el desembre de 1975 a Nova York.

Amb una vida trastocada pel nazisme i l'Holocaust, fou una pensadora que centrà la seva obra en el

pensament polític, els totalitarismes i la modernitat, sense perdre l'oportunitat de reivindicar-se com a dona i jueva. Algunes de les seves obres són Els orígens del totalitarisme i Eichmann a Jerusalem, entre d'altres.

Participar del món. Escrits 1941-1945 és una edició a cura de Stefa-

nia Fantauzzi, traduïda per Anna Soler Horta i Edgar Straehle. Aquesta obra, inserida dins la col·lecció 'MónJüic' de Leonard Muntaner Editor, és una recopilació dels articles que Arendt va escriure a Aufbau, una revista fundada el 1934 que anava dirigida als jueus de parla alemanya de tot el món.

Gràcies a aquest llibre, es poden percebre algunes de les línies de pensament que Arendt va desenvolupar al llarg de publicacions posteriors. Moltes de les idees exposades a aquests articles estaven vinculades amb plantejaments polítics i permetien que Hannah Arendt es demanés sobre quines actituds tenien els humans en situacions d'emergència i quines responsabilitats havien d'adquirir les persones en segons quines situacions mundials, qüestions que, actualment, semblen més vigents que mai.

* Doctoranda en Història, Història de l'Art i Geografia i contractada predoctoral Clara Hammerl (UIB)

► TEMA

Grans edificis de Palma

L'agost de l'any passat, el Ministeri de Defensa va procedir a canviar el nom de l'aquartament situat a l'avinguda Gabriel Alomar a Palma, que du el nom del general Àngel Palacios Vallejo, enginyer d'armament i construcció que va estar destinat a la Comandància d'Obres de Balears durant gairebé 20 anys i que va signar nombroses construccions.

El Quarter d'Enginyers, exemple de racionalisme arquitectònic

♦ Manuel García Gargallo *

L'any passat es compliren 75 anys de la inauguració d'un dels edificis més populars de les Avingudes de Palma. Es tracta del Quarter d'Enginyers (avui General Palacios), situat a l'av. Gabriel Alomar i

Villalonga, 16. Fou inaugurat el 1945 i és un interessant exemple de racionalisme arquitectònic a Mallorca.

Fou projectat pel Baltasar Montaner Fernández (Madrid, 1896-Barcelona, 1957), general i enginyer militar, figura poc coneguda per haver servit a diferents destinacions, tenir un llegat molt disseminat i només dedicat al món militar,

de relleu i naturalesa diferent del civil o religiós.

L'edifici es va començar el 1937, poc després del cop d'estat i en plena Guerra Civil. És un dels primers exemples de les directrius estilístiques marcades del règim franquista, basades a modernitzar les instal·lacions militars arreu de l'Estat, antiquades i malmeses per la guerra, i dotar-les de funcionalitat.

El Quarter s'estén al llarg de les Avingudes i la seva alçada és discreta —planta i tres pisos—, però de gran horitzontalitat i perfecta simetria, prenent com a referent la

porta principal. El conjunt el presideix un hàbil joc de blocs, volums i alçàries, donant gran dinamisme al conjunt amb la successió de finestrals, voladissos i cornises que eviten la monotonia visual per manca d'ornaments. Els edificis dels carrers laterals i posteriors, ben al contrari, manquen d'interès.

Tot el conjunt és monumental, visualment excepcional i explota a fons les possibilitats estètiques del racionalisme. Sumat a l'estratègica ubicació fan del Quarter un edifici conegut, però poc valorat arquitectònicament: potser no pertanyer a un arquitecte de renom i mantenir els usos militars —sobretot d'oficina— limiten el seu reconeixement. Manca revalorar un edifici tant popular com desconegut i de sobres qualitats per esdevenir-ne referent.

* Doctor en Història Contemporània (UB)